

Inhoudsopgave

Voorwoord	7	Criminaliteit	38
Introductie	9	Economie en geld op Cuba	39
		Distributie van eerste levens- behoeften	40
ACHTERGRONDEN	11	Geleide economie	41
Land en volk	11	Exportcijfers	43
Welkom op Cuba	11	Opkomst en teloorgang van het suikerimperium	43
Ligging	11	Cuba en rum: een succesformule	45
Klimaat	13	Sigaren: wereldvermaard	47
Gezondheid	14	Cuba en de economische crisis	49
Godsdienst	20	Eten en drinken	50
Politiek	20	Eten	50
De Cubaanse bevolking, opbouw en migratie	21	Tafelmanieren	50
Aantallen en groei	21	Drinken	50
Bevolkingsopbouw naar leeftijd en afkomst	22	<i>Naamgeving aan cocktails</i>	51
Leeftijden	22	Flora en fauna	53
Huwelijk en echtscheiding	22	Algemeen	53
Leerplicht en scholing	24	Flora	54
Militaire dienst	25	Fauna	55
Wonen	25	Geschiedenis	56
Ouderenzorg	26	De vroegste tijd	56
Emigratie	27	Onder Spaans bewind	58
<i>Kopstukken van Cuba</i>	28	<i>Spaanse strijdmethodes</i>	59
<i>Christophorus Columbus</i>	28	<i>Wie is wie en wie was wie op Cuba</i>	60
Kunst en cultuur in kort bestek	29	<i>Belangrijke data in de Cubaanse geschiedenis</i>	64
Inleiding	29	<i>Zijn daden bennen groot</i>	67
Architectuur	29	Cuba zelfstandig onder Amerikaanse invloed	71
Beeldhouwkunst	31	Cuba onder Castro	75
Dans	31	Fidel's opvolger	78
Film	32	Wegen en verkeer	79
Literatuur	32	Het wegennet op Cuba	79
Musea	33	Auto's en verkeersregels	84
Muziek	33	Straatnamen en -aanduidingen	84
<i>Cubanen en muziek</i>	34	Toerisme	86
Schilderkunst	35	Inleiding	86
Sport	35	Vakantie- en recreatiemogelijkheden	89
Tropicana	36	Zee en strand	90
Welzijn en economie	37	De hotels	90
De Cubaanse samenleving	37		

Inhoudsopgave

Toerisme op maat	94	Provincie Pinar del Río	133
Excursies op Cuba	94	Inleiding	133
Een paar woorden Spaans	95	De stad Pinar del Río	133
Inleiding	95	Cuevas de Los Portales	140
De uitspraak	96	Parque Nacional La Güira	141
		<i>Balneario San Diego de Los Baños</i>	143
PRAKTISCHE INFORMATIE	105	Provincie Artemisa	145
Voor de reis	105	Inleiding	145
Nuttige adressen	105	Havana stad	149
Benodigde reisdocumenten	105	Inleiding	149
Bestemmingscheck	105	Geschiedenis	152
Boeking	105	Het oude Havana	156
Geld	105	<i>José Martí</i>	160
Douane- en invoerbepalingen	106	Wandelen langs musea	165
Klimaat en beste reistijd	106	De Grote Markt	169
Gezondheid	107	Het centrum van Havana	169
Bagage	107	<i>Ontmoeting met de mafia</i>	170
Vervoersmogelijkheden naar Cuba	107	De Malecón	176
Kleding	107	Vedado	177
Handig om mee te nemen	107	<i>Ernest Miller Hemingway</i>	180
Tijdens de reis	108	Miramar	183
Nuttige adressen	108	Provincie Mayabeque	185
Aankomst	108	Inleiding	185
Geld	108	Provincie Matanzas	189
Gezondheid	108	Inleiding	189
Identificatie	109	De stad Matanzas	189
Noodnummers	109	Guamá	197
Telefoneren en sms-en	109	Varadero	198
Vervoer	110	<i>Xanadú</i>	201
Na de reis	112	Provincie Cienfuegos	203
Vertrek	112	Inleiding	203
Douanebepalingen	112	De stad Cienfuegos	203
Gezondheid	112	<i>De varkensbaai (Bahía de Cochinos)</i>	209
Praktische informatie van A tot Z	113	Provincie Villa Clara	211
		Inleiding	211
BEZIENSWAARDIGHEDEN	131		
Rondreis over Cuba	131		
Inleiding	131		
Provincies	132		

Inhoudsopgave

Santa Clara	211	Granjita Siboney	275
<i>Ernesto 'Che' Guevara</i>	215	La Gran Piedra, een rots in de	
Provincie Sancti Spiritus	221	Sierra Maestra	275
Inleiding	221	La Isabelica	275
De stad Sancti Spiritus	221	Daiquiri Beach	276
Trinidad	223	Cactustuin en aquarium	276
Yaguajay	228	Klein vermaak	276
<i>Camilo Cienfuegos Gorriarán</i>	229	Valle de la Prehistoria	276
Valle San Luís	230	Automuseum	277
Playa Ancón	230	La Virgen del Cobre	277
Het Escambray gebergte	231	<i>Santería</i>	278
Provincie Ciego de Ávila	233	Provincie Guantánamo	281
Inleiding	233	Inleiding	281
De stad Ciego de Ávila	233	De stad Guantánamo	282
De Cayo's	235	Baracoa	283
Provincie Camagüey	239	<i>Het Amerikaanse Cuba</i>	285
Inleiding	239	Provincie Isla de la Juventud	289
De stad Camagüey	239	Inleiding	289
Provincie Las Tunas	247	Nueva Gerona	292
Inleiding	247	Tips voor trips	297
De stad Las Tunas	247	Vanuit Havana	297
Provincie Holguín	251	Vanuit Varadero	299
Inleiding	251	Vanuit Santa Lucía	299
De stad Holguín	252	Vanuit Guardalavaca	300
<i>Calixto García</i>	254	Vanuit Marea del Portillo	300
Provincie Granma	257	Over de auteur	303
Inleiding	257	Register	304
Bayamo	257		
<i>Carlos Manuel de Céspedes</i>	260		
Marea del Portillo	264		
Provincie Santiago de Cuba	265		
Inleiding	265		
De stad Santiago de Cuba (Santiago)	265		
Baconao National Park	274		

Inhoudsopgave

OPGENOMEN KAARTEN

Cuba, ligging	12	Cienfuegos	204-205
Cuba, overzichtskaart	14-15	Santa Clara	212
Cuba, fysisch	16-17	Sancti Spiritus	222
Cuba, overzicht deelkaarten	131	Trinidad	226
Cuba, overzicht provincies	132	De Cayo's	236-237
Provincie Pinar del Río	134-135	Camagüey	240-241
Pinar del Río	136	Provincies Las Tunas, Holguín,	
Viñalesvallei	138	Granma, Santiago de Cuba en	
Provincie La Habana	146	Guantánamo	248-249
Havana stad	150-151	Holguín	253
Havana, de oude stad	158-159	Bayamo	259
Havana, wandelen langs musea	166	Santiago de Cuba	266-267
Provincies Matanzas, Villa Clara,		Baracoa	283
Cienfuegos en Ciego de Ávila	190-191	Cayo Largo en Isla de la Juventud	290-291
Mantanzas	192	Nueva Gerona	294

De bladeren worden in de sigarenfabriek nogmaals gesorteerd, waarna ze, middels een soort broei, verder rijpen. Dit proces verlaagt het teer en nicotinegehalte, de sigaar krijgt een zachtere smaak. De bladeren waar uiteindelijk de beste merken sigaren van gemaakt worden, ondergaan het proces van rijping twee- of driemaal. Voordat ze tot sigaren worden verwerkt, blijven de bladeren nog een tot twee jaar 'in ruste'.

Alvorens er sigaren van te maken worden de bladeren licht vochtig gemaakt. De nerf van het blad gaat eruit en er vindt opnieuw een selectieprocedure plaats. Dit keer om de sigaar van binnen naar buiten te kunnen aanmaken. Een goede sigaar bestaat uit vier of vijf verschillende bladsoorten. De rollers maken eerst het binnenwerk klaar, waarna dit onder de pers gaat. De sigaar heeft nu al zijn vorm. Het enige wat nog dient te gebeuren is het binnenwerk in een buitenblad te

rollen. Met lijm van natuurproducten wordt de sigaar bij elkaar gehouden. De punten worden afgewerkt, er gaat een bandje om en de sigaar is gereed om gerookt te worden. Jaarlijks worden er op Cuba zo'n 350 miljoen sigaren gemaakt, een groot gedeelte ervan machinaal en ruim 10 miljard sigaretten. In de sigarenfabrieken die door toeristen bezocht kunnen worden, is alles handwerk. Als u daar sigaren koopt bent u verzekerd van een beste kwaliteit. Toch is het niet altijd verstandig om uw inkopen daar te doen, elders zijn sigaren van hetzelfde merk of van dezelfde kwaliteit aanmerkelijk goedkoper. U moet er wél verstand van hebben. Op de zwarte markt is veel knoeiwerk voorhanden. Maak een kistje altijd open. Als de sigaren onregelmatig van vorm zijn heeft u de verkeerde! Zelfs voordat u het kistje opent is er een eerste controlemogelijkheid. De onderkant ervan dient te zijn voorzien van

Tabaksbladeren drogen in Viñalesvallei

het opschrift 'Hecho en Cuba', 'Cubatabaco' of 'Totalmente al mano', vergezeld van de naam of het merkteken van de fabriek of het huis van vervaardiging. Als u er geen verstand van heeft (iemand heeft u gevraagd om sigaren mee te brengen), koop dan liever niet bij particulieren. Als u een kistje van 25 sigaren voor minder dan 25 euro kunt kopen, moet u twijfelen. U kunt dan beter wat meer betalen met de zekerheid dat u de sigaar meebrengt die men graag wilde hebben: een échte havana. Als het binnenwerk uit veegstof, uit houtafval of uit bananenblad blijkt te bestaan, zou ú weleens de sigaar kunnen zijn.

Naast de al genoemde merken (Cohiba, de sigaar van Fidel Castro die hem er overigens niet van weerhield een aantal jaren terug met het roken te stoppen) en Montecristo, kunt u zich met een gerust hart wagen aan H.Upmann, Corona en Romeo y Julieta.

Echte havana's worden met de hand gemaakt

CUBA EN DE ECONOMISCHE CRISIS

De internationale economische crisis liet ook Cuba niet onberoerd. Het aantal toeristen liep in het eerste kwartaal van 2009 fors terug en bovendien besteedden de toeristen minder. Wereldwijd was er minder vraag naar nikkel, een van de belangrijkste exportproducten. Een extra financiële wissel werd in 2009 op Cuba getrokken door het overtrekken van drie orkanen die erg veel schade berokkenden. Gustav, Ike en Hanna berokkenden de economie een schadepost van meer dan 10 miljard euro. De landbouw kreeg een geweldige klap en veel Cubanen moesten letterlijk de broekriem aanhalen. De Cubaanse overheid heeft bezuinigingsmaatregelen getroffen die ook het leven van alledag beïnvloeden, al zou je zeggen dat er weinig te bezuinigen valt als er al bijna niets is. Aan iedereen is gevraagd het stroomverbruik te verminderen waar dat mogelijk is en

bedrijven kunnen forse boetes verwachten of zelfs afsluiting van het elektriciteitsnet als de indruk bestaat dat stroom wordt verknoeid. De staatsbedrijven werden gedwongen hun energieverbruik met 12% te verlagen. Het openbaar vervoer werd verminderd door het aanpassen van dienstregelingen en zelfs het schrappen van lijnen. Ook op de voedselrantsoenen werd bezuinigd, zo werd het maandelijkse rantsoen voor bonen met 1/3 verlaagd.

Als gevolg van de crisis en de grote schade aan de landbouw kwam de voedselvoorziening onder zware druk te staan. Aangevuld met allerlei bezuinigingsmaatregelen en de distributie van brandstof viel de mechanisatie in de landbouw ver terug en duizenden tractoren kwamen vrijwel tot stilstand. De regering heeft aangekondigd dat dit binnenkort zal worden opgevangen door de inzet van ossen in de landbouw. Maar ja, waar haal

La Habana
9+53 7-204 2410
j +53 7-204 1318
(ma. t/m do. van 09.00-13.00 uur)
havana@diplobel.fed.be
www.diplomatie.be/havananl
Nederlandse ambassade
Calle 8 no. 307 (tussen Avenida 3 en 5)
Miramar
La Habana
9+53 7-2042511 / 2042512 / 2042534
j +53 7-2042059
hav@minbuza.nl

APOTHEKEN

In de toeristencentra worden medicijnen verstrekt via de artsen of klinieken, op het platteland door de artsen. In de steden zijn genoeg apotheken om gemakkelijk aan bijvoorbeeld pijnstillers te komen. Het verdient echter aanbeveling om een kleine huisapotheek mee te nemen. Gebruikt u medicijnen op voorschrift, vraag uw arts of apotheker dan om een reisdocument voor geneesmiddelengebruikers (medisch paspoort).

AUTOHUUR

In elk hotel van enige omvang in de toeristencentra zijn balies waar een auto gehuurd kan worden. U moet tenminste een jaar in het bezit zijn van een geldig rijbewijs en tenminste 21 jaar oud zijn. (Soms wordt verwacht dat u drie jaar in het bezit bent van een rijbewijs en tenminste 27 jaar oud bent maar niet ouder dan 65 jaar, vooraf informeren!) Er wordt een borgstelling vereist die op kan lopen tot 500 CUC. De huurprijs is afhankelijk van de grootte van de auto en varieert van ongeveer 35 tot 65 euro per dag. De verzekering wordt apart berekend en kan oplopen tot ongeveer 30 euro per dag. Verder berekent men u een volle tank benzine waarbij men ervan uitgaat dat de tank

leeg is als u de auto terugbrengt. Sommige verhuurbedrijven verwachten echter dat de auto met volle tank wordt teruggebracht. Kijk de auto vooraf goed na op beschadigingen en informeer welke kosten men u eventueel nog meer in rekening brengt. Er zijn verschillende Cubaanse (overheids) maatschappijen die zich met autoverhuur bezighouden, de grote internationale bedrijven ontbreken op Cuba. Vooraf bespreken? Kijk op:

www.havanautos.cu
www.cubamanviajes.cu
(speciaal voor campers)
www.rex_rentacar.com
(ook voor verhuur met chauffeur
www.transtur.com

De meeste bedrijven bieden 24-uurs hulp bij pech onderweg. Bent u onverhoopt betrokken bij een ongeval maak foto's, verplaats de auto niet en waarschuw de verkeerspolitie. In de stad Havana belt u 7/862 0116 en buiten de stad 0116.

Het is, met uitzondering van enkele plaatsen in de bergen tijdens regentijd, niet nodig om een 4WD te huren. Kleine auto's zijn niet geschikt om over onverharde wegen te rijden zoals die in het oosten van Cuba (omgeving Baracoa) voorkomen.

BAGAGE

De maatschappij waar u mee vliegt bepaalt het maximale gewicht van uw bagage. De klasse waarin u vliegt is er medebepalend voor. Uw handbagage is eveneens aan een maximumgewicht gebonden en tevens aan maximale afmetingen. Vooraf informeren.

BANKEN

Kijk bij 'openingstijden'.

BEDELAARS

In de grote steden wordt u regelmatig om

een bijdrage gevraagd. De plaatsen waar toeristen bussen verlaten zijn eveneens gewilde pleisterplaatsen voor bedelaars. Ze vragen om geld, zeep of pennen, soms om snoep. Een enkele bedelaar noemt meteen het bedrag dat van u verlangd wordt. In de grote steden zijn moeders met een hele reeks kinderen op pad. Soms liggen ze op straat en ze zien er minder prettig uit. Bedenk: de kinderen zijn vaak 'geleend', waarbij vooral het verblijf met twee of drie baby's in een portiek tot de geliefkoosde methoden behoort. Een aantal bedelaars is uiterst bedreven met schmink: verwondingen, littekens, e.d. wassen ze er 's avonds (?) af.

BENZINE

Als u een auto huurt zal deze behoorlijk afgetankt zijn (controleren!), meestal voldoende voor een dag toeren. Huurt u voor meerdere dagen een auto (of brommer),

informeer dan goed naar de soort benzine die getankt moet worden. Als u van de grote weg afgaat, houd de tank vol, op de autopista's zijn voldoende mogelijkheden om te tanken. Let op: als het tankstation zich aan de andere zijde van de weg bevindt, oversteken is toegestaan, óók op de autopista's.

BROMFIETSEN

Via de meeste hotels te huur, anders in de onmiddellijke omgeving. Als u eropuit trekt: denk aan bescherming tegen de zon van hoofd en huid!

COCO

Benaming voor de knalgele 2- of 3-persoons driewielers die (soms) een beetje de vorm hebben van een cocosnoot. U kunt ze ook per uur of gedeelte ervan huren en u laten rondrijden door een stad. Vooraf prijsafpraak maken!

Coco's

HAVANA, WANDELEN LANGS MUSEA

mag u niet filmen of fotograferen, in andere wel, al dan niet tegen extra betaling. Het is jammer dat in de musea tal van opschriften niet uit het Spaans vertaald zijn. Dat geldt ook voor de toelichtingen op de vele historische gebouwen waar u op uw wandeling door oud Havana langs komt. Sommige van onderstaande musea worden ook elders terloops genoemd of zelfs iets uitgebreider beschreven.

Zoals de meeste rondwandelingen is het slim om te beginnen op de Plaza de Armas waar in het Palacio de los Capitanes Generales het stedelijk museum, het Museo de la Ciudad, is gevestigd. Behalve een goede indruk omtrent de geschiedenis van Havana krijgt u meteen een stuk geschiedenis van het land mee.

Via Calle Obispo krijgt u het rode hotel Ambos Mundos in zicht. Op de vijfde verdieping kunt u de werkkamer van Ernest Hemingway bekijken en meer te weten komen over het roerige leven en de vrouwen van de beroemde schrijver.

Terug naar Obispo waar u op nummer 119 het oudste huis van Havana kunt bekijken. Op nummer 113 is het zilvermuseum, het Museo de la Orfebreria gevestigd. Op nummer 155 vindt u het Museo y Farmacia Taquechel, een apotheek uit 1898, geheel in oorspronkelijke staat. Op nummer 157 is het interessante Casa de Africa gevestigd (vooropgesteld dat de restauratie van het pand inmiddels voltooid is). Een stukje verderop gaat u rechtsaf de Calle San Ignacio in. Voordat u de Plaza de la Catedral bereikt staat aan de rechterkant het oudheidkundig Museo de Arte Colonial. Als u wilt weten hoe het er in de koloniale tijd aan toe ging bent u daar aan het juiste adres.

Een klein uitstapje brengt u bij het voor de Cubanen belangrijkste museum van Cuba: het Museo de la Revolución. Volg Calle San Ignacio tot aan Seminario de San Carlos y San Ambrosia, het jezuïetenseminarie uit 1774. Ga linksaf Calle Chacón in waarna u na ongeveer 400 meter aan uw linkerkant het Granma Memorial en aan de rechterzijde

Museo de la Revolución